

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 23475/10

Sinan SAYAN ve Nesrin AKGÜL / Türkiye

Başkan,

Ledi Bianku,

Hâkimler,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 21 Kasım 2017 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

30 Mart 2010 tarihinde yapılan yukarıdaki başvuruyu göz önüne alarak,

19 Haziran 2012 tarihli kararı göz önüne alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup; Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuranlar Sinan Sayan ve Nesrin Akgül, sırasıyla 1966 ve 1981 doğumlu Türk vatandaşlarıdır. Birinci başvuran Diyarbakır'da yaşamakta olup, ikinci başvuran Diyarbakır Cezaevinde tutuklu olarak bulunmaktadır. Başvuranlar Mahkeme önünde Diyarbakır Barosuna bağlı Avukat R. Yalçındağ Baydemir tarafından temsil edilmişlerdir.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ileri sürüldüğü şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuranlar 6 Kasım 2008 tarihinde terör örgütü üyeliği şüphesiyle Van'da polis tarafından gözaltına alınmıştır.

5. Başvuranlar 10 Kasım 2008 tarihinde Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinin kararıyla tutuklanmıştır.

6. Terör örgütü üyeliği suçlamasıyla başvuranlar hakkında ceza yargılamaları başlatılmıştır. Sonrasında, birinci başvuran 6 Mayıs 2010 tarihinde Malatya Ağır Ceza Mahkemesi kararıyla tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.

7. Ankara Batı Ağır Ceza Mahkemesi 16 Mayıs 2016 tarihinde, başvuranları atılı suçlardan suçlu bularak mahkum etmiştir. Dava dosyasındaki en son bilgilere göre, dava halen Yargıtay önünde derdesttir.

B. İlgili İç Hukuk

8. İlgili iç hukuka ve uygulamaya ilişkin açıklamalar *Turgut ve Diğerleri/Türkiye* ((k.k.), no. 58271/10, §§ 34-35, 13 Eylül 2016 Salı)A.Ş./Türkiye, (no. 4860/09, § 19-26, 26 Mart 2013 Salı, *Şefik Demir/Türkiye* ((k.k.), no. 77429/12, §§ 9-26, 01 Temmuz 2014 Salı) ve kararlarında bulunabilir.

ŞİKÂyetLER

9. Başvuranlar tutukluluklarının uzunluğu hakkında Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında şikâyette bulunmuşlardır.

10. Başvuranlar ayrıca Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine dayanarak, kendileri hakkında açılan ceza yargılamalarının makul bir süre içinde tamamlanmadığından şikâyet etmişlerdir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi

11. Hükümet, başvuranların iç hukuk yollarını tüketmemiş olduğunu belirtmiştir. Birinci başvuranla ilgili olarak, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesi kapsamında hukuka aykırı tutuklama bakımından tazminat talep etme fırsatına atıfta bulunan Hükümet, Mahkemenin başvurunun bu kısmını reddetmesini talep etmiştir. Hükümet, ikinci başvuranla ilgili olarak, başvuranın 23 Eylül 2012 tarihinde halen tutuklu olarak bulunması nedeniyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuş olması gerektiğini belirtmiştir.

12. Mahkeme birinci başvuranla ilgili olarak, tutukluluk süresinin uzunluğu bakımından CMK'nın 141 § 1 (d) maddesinin uygulanmasına ilişkin iç hukuk yolunun *Demir/Türkiye*, ((k.k.) no. 51770/07, §§ 17-35, 16 Ekim 2012) ve *A.Ş./Türkiye* (no. 58271/10, § 85-95, 13 Eylül 2016) davalarında incelendiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, yukarıda anılan *Demir* davasında, söz konusu hukuk yolunun mahkûmiyetleri kesinleşmiş olan başvuranlar tarafından tüketilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bununla beraber, Mahkeme, *A.Ş.* kararında (yukarıda anılan, § 92), Haziran 2015 tarihi itibarıyla, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesinde öngörülen iç hukuk yolunun

yargılamalarının kesinleşmesinden önce dahi başvurular tarafından tüketilmesi gerektiğine karar vermiştir.

13. Mahkeme somut davada, birinci başvuranın tutukluluğunun 6 Mayıs 2010 tarihinde serbest bırakılmasıyla sona erdiğini kaydetmektedir. Bu nedenle, Mahkeme, başvuranın Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 § 1 (d) maddesi kapsamında tazminat talep etmeye hakkı olduğunu gözlemlemektedir. Ancak, başvuran, tazminat talebinde bulunmamıştır.

14. İkinci başvuranla ilgili olarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi önündeki yeni hukuk yolunun temel yönlerini inceleyen Mahkeme, Türkiye Büyük Millet Meclisinin söz konusu mahkemeye, kural olarak, 23 Eylül 2012 tarihinden sonra kesinleşen bütün kararlar bakımından, Sözleşme'yle korunan hak ve özgürlüklerin ihlallerine yönelik doğrudan ve hızlı bir tazmin sağlamasına imkan tanıyan yetkiler verdiğini ve bu hukuk yolunun kullanılması gereken bir hukuk yolu olduğunu belirtmiştir (bk. *Hasan Uzun/Türkiye*, (k.k.), no. 10755/13, §§ 68-71, 30 Nisan 2013). Mahkeme ayrıca, Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin 23 Eylül 2012 tarihinde başladığını ve bu kapsamda verilen kararlardan açıkça anlaşıldığı üzere, zaman bakımından yetkisinin, bireysel başvuru hakkının kabulünden önce başlayan ve belirtilen tarih itibarıyla devam etmekte olan bir ihlali içeren durumları da kapsayacak şekilde genişletilmesine karar verdiğini belirtmektedir.

15. Mevcut davada, ikinci başvuranın tutukluluğu 6 Kasım 2008 tarihinde başlamış, 16 Mayıs 2016 tarihinde mahkumiyet kararıyla sona ermiştir. Dolayısıyla, 23 Eylül 2012 tarihinden önceki dönem de dahil olmak üzere, ikinci başvuranın tutukluluğu, Anayasa Mahkemesi'nin zaman bakımından yetkisi kapsamındadır (bk. *Koçintar/Türkiye* (k.k.), no 77429/12, §§ 15-26, 39, 1 Temmuz 2014 ve *Levent Bektaş/Türkiye*, no. 70026/10, §§ 40-42, 16 Haziran 2015).

16. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, Mahkeme'ye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirildiğini hatırlatmaktadır. Ancak, Mahkeme'nin birçok

kararında belirttiği üzere bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk. *İçyer/Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, § 72, AİHM 2006-I). Mahkeme geçmişte, ceza yargılamalarındaki nihai karardan sonra uygulanabilir olan, tutukluluğun uzunluğuna ilişkin yukarıda belirtilen hukuk yoluna ilişkin davalarda bu kuraldan ayrılmıştır (bk. diğer kararlar arasında, *Tutal ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 11929/12, 28 Ocak 2014). Mahkeme, söz konusu istisnanın somut davada da uygulanması gerektiği kanaatindedir.

17. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümetin itirazını dikkate alarak, başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

B. Sözleşme'nin 6. maddesi

18. Hükümet, 6384 sayılı Kanun uyarınca, yargılamaların uzunluğuna ve kararların icra edilmemesine ilişkin başvuruların ele alınması amacıyla yeni bir Tazminat Komisyonunun kurulduğunu belirtmiştir. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmesi için başvuranların Tazminat Komisyonu'na başvurması gerektiğini belirtmiştir.

19. Mahkeme, Hükümet tarafından belirtildiği üzere, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasının ardından Türkiye'de yeni bir iç hukuk yolunun uygulanmakta olduğunu dikkate alır. Mahkeme daha sonra, *Turgut ve Diğerleri* ((k.k.), no. 4860/09, 26 Mart 2013) davasındaki kararında, başvuranların iç hukuk yollarını, yani yeni hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Mahkeme bu kararı verirken özellikle, bu yeni hukuk yolunun muhtemel surette (*a priori*) erişilebilir olduğunu ve yargılamanın uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazmin imkânı sunabildiğini değerlendirmiştir.

20. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan* (yukarıda anılan, § 77) davasında vermiş olduğu kararda, daha önce Hükümete bildirilmiş olan bu tür başvuruları, olağan prosedür kapsamında yine de inceleyebileceğini vurguladığını kaydetmektedir.

21. Ancak, Mahkeme, Hükümetin başvuranların 6384 sayılı Kanun ile tesis edilmiş olan yeni iç hukuk yoluna başvurmamış olmalarına ilişkin ilk itirazını göz önünde bulundurarak, (yukarıda anılan) *Turgut ve Diğerleri* davasında varmış olduğu sonucu yinelemektedir.

22. Dolayısıyla Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun bu kısmının Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 14 Aralık 2017 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Ledi
Başkan

Bianku